

АНАЛИЗ НА РИСКОВИТЕ ФАКТОРИ ПРИ ОДИТА НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕС В ПРАКТИКАТА НА СМЕТНАТА ПАЛАТА

Красимир Димитров

Директор на одитна дирекция „Одити за съответствие при финансово управление”, Сметна палата

Целта на настоящата статия е да представя на широката аудитория по какъв начин Сметната палата може да повиши ефекта и ролята си при планиране и изпълнение на одита за съответствие по различните оперативни програми, програми, фондове и други инициативи с осигурено финансиране със средства от ЕС. Тази цел е заложена като приоритетна и в Стратегическия план за развитие на Сметната палата.

1. Роля на ефективния контрол на средствата от ЕС

От изключителна важност е да се представи и насърчи ролята на ефективния контрол при осигуряване на средствата от ЕС.

Всички трябва да бъдем наясно, че България премина след присъединителния период в първи програмен като пълноправен член на ЕС. Това наложи България да бъде подложена на строг мониторинг от страна на европейските ни партньори, които осигуряват контрола по прилагане на финансовите инструменти.

Това наложи налагането на по-строги мерки и критерии от страна на проверяващите органи от Европейската комисия и Европейската сметна палата, докато се утвърдим и придобием статут на държава-членка, която се ползва с доверие и прилага по правилен, адекватен, ефективен, ефикасен начин изискванията на нормативната уредба на Общността. По тази причина, мерките за мониторинг от страна както на европейските власти, така и на българските могат да са по-рестриктивни и в повечето случаи бенефициентите не са доволни от наличието на подобна форма на строг контрол. Въпреки това трябва да се приеме, че контролът е единственият правилен път за постигане на доверие от страна на европейските партньори, тъй като само ефективният контрол може да ни направи страна-членка, която се ползва с доверие, и да пристъпим към следващ етап, в който контролът ще бъде такъв, какъвто се прилага в останалите държави.

По тази причина засиленият контрол е оправдан и е достатъчно мотивиран по време на първия програмен период.

На следващо място следва да се отбележи, че европейските средства са основен инструмент, с който не само държавата, но и почти всички сфери в бизнеса и управлението успяват да планират своята дейност и своите инвестиционни намерения. Европейските средства в условията на финансова и икономическа криза се превръщат в един от основните елементи, с който

бизнесът намира идеи за своите намерения и решения. Също така държавата открива голямо участие в този процес, тъй като има мерки, включително за инвестиционни намерения на държавата, които могат да бъдат подпомагани с европейски средства.

Само наличието на ефективен контрол може да способства за правилното усвояване на планираните средства и да способства за наличието на сигурност при планиране на идеите на бизнеса и държавното управление.

2. Общо представяне на средата

В резюме искам да подчертая, че съответните управляващи органи, междинни звена, сертифициращи органи и други компетентни структури, които осъществяват функции, произтичащи от нормативната уредба на ЕС, са обичайно проверявани от значителен брой вътрешни и външни контролиращи и проверяващи органи и институции. Това произтича от факта, че на тях е поверено не само управлението на значителни по размер целеви финансови средства, а и до голяма степен на тези органи е заложено планирането и развитието на цели секторни политики.

До този момент, от опита от предприсъединителния период, а и през първия програмен период 2007 – 2013 г., се доказва, че компетентните органи по прилагане на съответните фондове и програми с осигуряване на средства по линия на ЕС полагат значителни усилия за осигуряване на съответствие с нормативните изисквания за получаване на безвъзмездната финансова помощ. Достигането на тази цел е осигурено по различен начин и с различен успех за всеки отделен орган, което се доказва от резултатите при проверките от страна на различните контролни органи и институции. Въпреки това в недостатъчна степен се постига обвързаност между осигуряване на финансовите средства с очертаване и планиране на различните секторните политики, допълняемост на мерките и участие на държавата и бизнеса при подготовка на ясна визия за развитие, базирана на потребностите и възможностите.

Средствата, които се предоставят по линия различните политики, фондове, програми и други инициативи на ЕС, са един от основните икономически генератори за планиране на идеи и решения в широк спектър от сфери на бизнеса и държавното управление, а също така са подходяща и ефективна рамка за реализиране на проекти, които имат значим обществен интерес и предназначение.

Финансовата помощ, предоставяна от бюджета на ЕС, осигурява внедряването на стратегически механизъм и модули за действие на държавите-членки, която при адекватно планиране, внедряване и прилагане може да способства за повишаване на икономическите показатели на общата конюнктура и затвърждаване на статус на достоен и отговорен партньор при налагане на политиките на Общността.

Това, от своя страна, предполага финансовите инструменти да не се възприемат за даденост, а е необходимо да се съобразяваме и стриктно да

спазваме редица изисквания и договорни отношения при разходване на предоставяните средства. Изграждането на системи за управление и контрол, както и процесите по планиране, усвояване и отчитане на средства от ЕС е изключително отговорна задача и има стратегическо влияние за цялостното управление и представяне на държавно ниво. Това се предполага и от факта, че изготвянето на стратегия и план за управление на средства от ЕС днес поставя основите за развитието на държавата през следващите близо десет години и е трудно да се променят първоначалните параметри и данни.

Република България е необходимо да изгради и прилага системи за управление и контрол, които да осигурят усвояване на планираните и предоставяни средства и да се осигури оптимално съответствие на изпълнявани дейности и повишаване на ефективността. Това в най-общи линии предполага подготовката и прилагането на нормативна уредба на национално ниво за финансовите механизми, съответните програмни документи, както и изграждане на достатъчен капацитет за администриране и контрол.

3. Насочване на вниманието към бенефициентите и координираност

Ролята на бенефициентите в процеса по усвояване на средства по линия на ЕС е не по-маловажна от тази на компетентните органи по прилагане на съответните политики, фондове и програми. Не е възможно да се осигури успешна програма, ако няма тясна връзка между бенефициенти, програма и управляващи органи.

Осигуряване на финансови средства от компетентните органи не следва да се приема за процес, който започва с подаване на инициращ документ за съответното подпомагане от страна на кандидата и да приключва с окончателното изплащане на финансовата помощ и изтичане на мониторинговия период. Процесът по прилагане на политиката на ЕС започва далеч по-рано от момента на кандидатстване, а ефектът от помощта следва да очертава въздействие, което е планирано така, че да дава трайно положително отражение по съответната секторна политика. Съвкупността от всички финансирани дейности трябва безусловно да насочва към подобряване на цялостното представяне на показателите.

В тази връзка потенциалните бенефициенти и държавата следва да работят заедно както в процеса по планиране на финансовите инструменти, така и за осигуряване на ефективни показатели за изпълнение на получената безвъзмездна помощ. С помощта на тези показатели е възможно реалното отчитане на ефекта и подготовка на следващи програмни периоди. Под определението за държавата не следва да се разбират само и единствено органите с конкретни функции по съответната политика на ЕС, а като цяло на национално ниво. По този начин ще се избегне преповтаряне на негативните практики от предходните периоди, а именно да се изключват от финансиране цели региони поради липса на съгласуваност на различните финансови инструменти и представяне на ясна и категорична визия за демаркация. Също така е необходимо да се насочат и

повишени усилия за осигуряване на рамка за допълняемост на мерките, която беше определена в Националната стратегическа референтна рамка и съответните програмни документи, а да не се оставя възможността за анализ при получаване на формата на документ, инициращ кандидатстване за финансова помощ.

Друг момент е, че значителен брой компетентни органи по съответните политики, фондове и програми на ЕС не залагат реални индикатори за изпълнение, а част от тях основно преповтарят съответните дейности на подпомагане и не поставят ясна база за оценка и анализ за дълготрайност на операциите, обект на финансиране.

Също така не се обръща достатъчно „внимание“ от страна на контролните органи по отношение на бенефициентите, които имат „преки“ и „непреки“ задължения, произтичащи от нормативната уредба на Общността. Тук не следва да се разбира завишаване на контрола от страна на съответните одитиращи или сертифициращи органи, чиито функции са ясно дефинирани, а осъществяване на контрол на макро ниво от страна на държавата-членка, част от които са и вътрешните одити и Сметната палата на Република България.

Разделяме бенефициентите най-общо на „публични“ и „частни“, като публичните бенефициенти това са най-общо бюджетните предприятия, които попадат в обхвата на Сметна палата, а частните бенефициенти са всички останали, които могат да бъдат с различен статут на физически и юридически лица или техни обединения.

Причината за разделението на бенефициентите е, че рискът от неправилното вземане на решенията при частните бенефициенти е изнесен в голяма степен в условията на самия бенефициент, доколкото това не касае цялостното представяне на програмата. Неправилното решение или недобре обмисленото бизнес намерение би повлияло на цялостното развитие на частния бенефициент, докато при публичните бенефициенти не в голяма степен данъкоплатците и другите заинтересовани страни не са запознати с решенията на съответния ръководител на публична организация.

Като пример в някои държави за всяко едно намерение, независимо по какъв начин ще се финансира, се изготвя съответна форма на малък референдум, при който трябва да има минимален брой гласуващи от съответното населено място, на територията, на която то се предвижда. На базата на получените гласове се взема решението дали съответният ръководител на публична организация може да изпълни намеренията си и в очертаните параметри. Докато в България това не се случва и решенията следва да бъдат подложени на обстоен контрол, който да бъде изнесен и на ниво общини и централни ведомства, в качеството им на бенефициенти.

Също така европейските средства не са гарантирани и не следва да се разчита, че ще бъдат предоставени за всяко едно намерение.

Тъй като в обхвата на Сметната палата са включени най-общо бюджетните организации, нашата насока ще бъде свързана предимно към контрола в тази насока при получаване на средства от ЕС.

Всички бенефициенти, публични организации, следва да осигурят съответствие с редица изисквания на националното законодателство и законодателството на Общността, за да получат финансиране по линия на различните фондове, програми и други инструменти на ЕС.

4. Роля на Сметната палата

Всички тези фактори са предпоставка за създаване на нова, по-адаптивна визия и стратегия за одит от страна на Сметната палата на процесите по управление, наблюдение, контрол, отчетност и одит на средства от ЕС.

Сметната палата, като Върховна одитна институция, има за основна цел и задача да контролира надеждността и достоверността на финансовите отчети на бюджетните предприятия, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности, както и да предоставя увереност и надеждна информация на българското общество, Народното събрание и европейските институции.

В тази връзка е необходимо да се насочат усилия за изграждане на ресурсен и административен капацитет и изготвяне на добра основа и методология за одит на еврофинансиране и проекти, както и поддържане на текущите ангажименти и координация на одитните дирекции, ангажирани със задачи за одит на средствата от ЕС.

Практиката от предприсъединителния период и на крачка от програмен период 2014 – 2020 година показва, че институциите, ангажирани с дейностите по управление и контрол на средства от ЕС, се оказват в ситуация на детайлни одитни проверки, за които често не са подготвени. Предвид същността на одитната функция проверките идват на етап, който е свързан с цялостен анализ за наличието на системи за финансово управление и контрол и изпълнението на дейностите.

Установените отклонения в голяма степен са свързани с наличие на несъответствия при адаптирането и въвеждане на нормативните изисквания в системите за финансово управление и контрол. Това обаче като резултат води до загуба на значителни финансови ресурси. При установяване на конкретно несъответствие се предлага за определена част от бюджета да не се предоставя съфинансиране от страна на ЕС и следва да бъдат коригирани системите за финансово управление и контрол, за да се намалят шансовете за налагане на нови санкции.

По тази причина, според определената оценка на риска, Сметна палата ще насочи усилията си към органите по прилагане на политиките, фондовете и програмите с осигурено финансиране по линия на ЕС и приоритетно към публичните бенефициенти.

Накратко ще представим одитите за съответствие при финансовото управление, които са основна функция на Сметната палата, и ролята за повишаване на съответствието и ефективността.

На първо място, ще посочим, че докладите на Сметната палата се публикуват на интернет сайта и по този начин се оповестяват резултатите на всички участници в процеса и заинтересованите страни. Прозрачността при работата на Върховната одитна институция е основен приоритет, от който всички могат да получат адекватна на потребностите информация за хода на развитие на инструментите с осигурено финансиране по линия на различните програми, фондове и други инициативи на ЕС.

Одитът за съответствие при финансовото управление като цяло е насочен предимно към разходване на публичните средства от националния бюджет, като малка част от проверките са свързани с одитни задачи, които са свързани с конкретното усвояване на средства от ЕС.

Одитна дирекция „Одити за съответствие при финансовото управление” е структурирана в четири отдела, които са разделени на – два отдела за централни ведомства и два отдела за изнесени работни места. Общият брой на изнесените работни места е 20, като са разпределени в два отдела на демографски териториален признак, при които единият отдел извършва контрол и одитни проверки на бюджетни организации в северна България, а другият отдел в южна България.

Изнесените работни места покриват голяма част от големите областни административни центрове и Сметната палата по този начин осигурява одитна дейност възможно най-близо до мястото, където реално се случва разходването на средства от бенефициентите.

В обхвата на проверките си по отношение на европейските средства и къде сме най-полезни, бих казал, че като цяло проверките, които се осигуряват от Европейската комисия и от Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС”, са свързани с това как се прилагат правилата на Общността, степента на изграждане на системи за управление и контрол в органите по прилагане на съответните фондове, програми и други инициативи, и как се изпълняват проектите при спазване на нормативната рамка.

Сметната палата може да осигури особена важност в този процес, като приоритетно насочи усилия към контрол по отношение на публичните бенефициенти. Голямата част от бенефициентите са публични, които са в основата на проверките на Сметната палата.

За да достигнат до някакво окончателно управленско решение за кандидатстване, тези бенефициенти кандидатстват с вече готовата идея за реализиране на проект, но има редица изисквания и действия, които следва да се предприемат вътре в самата организация преди фактическото кандидатстване за получаване на безвъзмездна финансова помощ.

Тези решения и действия трябва да бъдат осигурени при ясно планиране на необходимостта, възможностите и да бъдат изготвени при спазване на приложимата нормативна уредба по адекватен и ефективен начин. По тази причина Сметната палата ще планира извършването на одити за съответствие и по общини, и по централни ведомства в качеството им на бенефициенти по програми. По време на одитните задачи, освен обичайната форма за спазване на

нормативите, ще се приложи подход, който ще търси наличието на изградени системи за финансово управление и контрол, които да гарантират правилност и разумност на решенията преди кандидатстване на съответния орган и последващите действия, които попадат в обхвата на проверките на управляващите органи и Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС”.

Това изисква, а и Сметната палата разполага с подходящ капацитет да бъде там, където се вземат решенията за това финансиране, защото голяма част от тези средства в един момент може да се окаже, че остават за сметка на националния бюджет, ако не се спазва строга финансова дисциплина и планиране на действията при спазване на нормативите. Основната причина за това е, че, първо, средствата се поемат като цяло от националния бюджет, а в следствие на определен период от време и при спазване на съответните критерии биват възстановявани от Европейската комисия.

Искам да кажа и няколко думи за екс-пост контрола от страна на контролните органи, а и включително на този от страна на Сметната палата. Всеки подобен контрол е екс-пост по отношение на конкретните управленски решения и действия както от страна на бенефициентите, така и от органите, които предоставят финансовите средства на национално ниво. Въпреки това този екс-пост контрол може да бъде и навременен и дисциплиниращ, ако гледната точка е управленски решения и действия на Република България и преди окончателното приключване на сметките по съответната програма.

В тази връзка държавата-членка може да бъде много полезна и ако има Сметна палата, която осигурява навременен анализ за съответствие на нормативната уредба. В стандартните си одитни проверки Сметната палата може да извърша анализ за съответствия на подготовката както на стратегически, така и на програмни документи и на други документи, които касаят прилагане на конкретния вид помощ.

Другото, което планира да извършва Сметната палата, е да проверява в бенефициентите и част от обичайните си проверявани области – „бюджетен процес” и „възлагане на обществени поръчки”. При тези проверки ще се анализира по какъв начин бенефициентът планира да изпълни съответното си инвестиционно намерение, тъй като в практиката на Сметната палата се установява, че доста голяма част от бенефициентите публични организации се подготвят да изпълняват проекти, за които нямат осигурени ресурси или надхвърлят техните възможности.

Нормативната уредба на национално ниво е уредена по начин, който позволява да се встъпва в дълг, по-голям от максимално допустимите размери на съотношение спрямо бюджета на съответната организация, в случай че дългът се поема за кандидатстване по проекти, целящи получаване на безвъзмездна финансова помощ от ЕС. Ролята на Сметната палата тук е изключително важна, тъй като тази област не се покрива с одитна дейност от страна на контролните органи на национално ниво, а рискът е изключително завишен. При каквато и да е грешка от страна на публичните бенефициенти, която могат да допуснат при прилагане на правилата на общността или неправилно планиране на

потребностите и възможностите, може да се достигне до непредоставяне на финансова помощ за покриване на поетия дълг и затруднено финансиране на дейности по предназначение на цели общини или области.

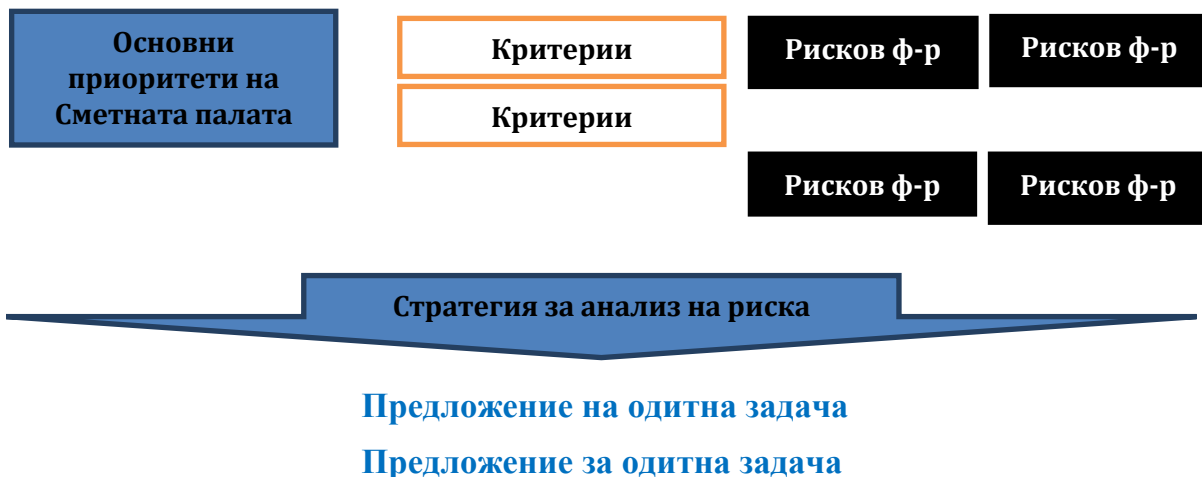
За пример ще посоча, че има бенефициенти, които разполагат с бюджет, по-малък или равен на подписаните споразумения по проекти с осигурено финансиране по линия на ЕС. Това показва, че всякаква корекция на размера на финансовата помощ, която може да бъде наложена, може да бъде с фатално влияние за цялостната дейност на общината и Сметна палата не може да бъде безучастна в този процес.

Друго, което Сметната палата ще прави, е в рамките на одитите си за съответствие, в които се проверяват не само „възлагане на обществени поръчки” и „бюджетен процес”, но и „управление на имущество”. В тази област ще се оценява законосъобразността на взетите управленски решения и действия в областта на средствата и от ЕС, тъй като средствата са свързани с извършване на някакви инвестиционни намерения и придобиване на активи и други, които трябва да бъдат извършени, актувани и заприходени при спазване на приложимата нормативна уредба и насоки в областта.

За изпълнение на тези цели Сметната палата осъществява дейността си чрез изготвянето на Стратегически план, в който се посочват основните цел, мисия, ценности и приоритети за развитие. При спазване на Стратегическия план Сметната палата изготвя Средносрочен план (тригодишен) и Годишната програма за дейността на Сметна палата.

В тази връзка Одитна дирекция „Одита за съответствие при финансовото управление“ на Сметната палата изпълнява дейността си въз основа на Средносрочен план (тригодишен) и Годишната програма за дейността на Сметната палата, където са приети и одобрени основните приоритети и критерии за съответната планова година.

Основните приоритети и критерии, които са определени от Сметната палата, са изходната точка, която предопределя фокуса на дейност и планиране на одитните дирекции и свързаните с това процеси за изготвяне на предложения за одитни задачи.

Преди приемането им основните приоритети и критерии се подлагат на обсъждане с ръководните длъжности на Сметната палата и се достига до обхващане на най-значимите области и създаване на предпоставки и условия за добро планиране на дейността.

Одитна дирекция „Одити за съответствие при финансовото управление“ след приемане на приоритетните области и критерии пристъпва към изготвяне на одитни задачи въз основа на анализа и оценката на риска. Одиторската оценка на риска е възприета за основен инструмент при планиране на дейността и изготвяне на предложения за одитни задачи, който се използва, за да се гарантира, че съществува правилна връзка между нивото на риска, свързан с определена област, и нейния относителен приоритет в Годишната програма. Целта на тази оценка е да идентифицира, измери и приоритизира нивото на риска, така че най-много усилия да бъдат вложени в „одитируемите единици“ с най-голяма значимост.

Основните цели, които си поставя одитната дирекция при планиране на дейността, са свързани с извършване на качествена одитна дейност и оценки за съответствие, като насочва усилията си за средносрочния планов период в следните най-общии области на приложение:

- Изпълнение и приключване на програмен период 2007-2013 година при дейностите по усвояване на средства от ЕС;
- Изготвяне и въвеждане на системи за управление и контрол при усвояване на средства от ЕС в програмен период 2014 – 2020 година;
- Изпълнение на дейности за предоставяне на финансова помощ със средства от ЕС в рамките на програмен период 2014 – 2020 година.

На тази основа се изготви стратегия за анализ и оценка на риска, като ще се съсредоточат ресурси за оценка на дейности, функции и процеси по тяхната степен на значимост и спрямо заложените цели по преход от един към друг програмен период.

Одитният подход ясно очертава какви са приоритетите в зависимост от това на какъв етап се намира преходът от един програмен период към друг. В тази връзка ще се отчита и фактът, че значителен финансов ресурс със средства от ЕС е одобрен от отговорните институции на Република България и за оставащия период до 2015 година следва да се изплати окончателно към крайни бенефициенти. Това предполага началните усилия и одитните задачи да бъдат съсредоточени приоритетно към дейности, функции и процеси по анализ и оценка за съответствие на изградените системи за управление и контрол за програмен период 2007 – 2013 година.

Същевременно се очерта и значимостта на процесите по подготовка на програмен период 2014 – 2020 година, като за целта ще се посочат конкретните нужди и одитни задачи за оценка на съответствието при изграждането и функционирането на системите за управление и контрол.

С цел оптималното определяне на значимостта на предложенията за одитни задачи в Стратегията се предвиди залагане на обща оценка за значимост на критериите и приоритетите на Сметната палата, към които се изготвят отделни и

приложими рискови фактори. Допълнително се разпределя и тегло на значимост в зависимост от това към кой програмен период се отнасят предлаганите области на одит. Теглото на този показател ще бъде актуализирано на годишна база и постепенно значимостта на програмен период 2014 – 2020 година ще се увеличава.

5. Риск според периода

От какво да се предпазим?

Приключване на период 2007 - 2013

Договорихме средствата.
Време е за новия период

Одиторите ще насочат
усилия за проверка на
новия период

Не сме имали констатации
досега. Няма повод за
притеснение

Остава ни само да
изплатим средствата, ще
преназначим служителите
за изпълнение на новия
период

Подготовка на период 2014 - 2020

Имаме основата за новия
период. Доказахме го в
стария

Анализ? Всичко е ясно.
Ще използваме стария
модел. Постигнахме
висока усвояемост

Бенефициентите
допускаха грешки. Вече
са ги осъзнали

Прилагане на период 2014 - 2020

Има време. Може да не се
започне веднага

Трябва да стартираме с
подпомагане, което ще
осигури висока
усвояемост още първата
година. Ще бъдем първи
в "състезанието"

Основното нещо, което искам да изкажа към всички, които са отговорни като цяло за подготовка на програмен период, е, че в момента 2013 г. е една от най-рисковите години като цяло при усвояване на европейски средства, тъй като приключваме един програмен период, стартираме нов и в момента се гради бъдещето ни за следващите поне 10 години. Сега трябва да се предприемат конкретни действия от съответните институции, за да планират бъдещето на България и представянето ни и осигуряване на съответните ресурси според нуждите и възможностите.

При приключване на програмния период, най-общо казано, е възможно да подценим настоящата ситуация, защото всички сме запознати с политическия тип на говорене: ние усвоихме най-много пари, усвоихме най-много средства и т.н.

Всеки участник на експертно ниво знае, че не може да се говори за усвояване на този етап, тъй като ние досега сме одобрили средствата и по някои програми сме достигали висока степен на разплащане. Но разплащането приключва тогава, когато мине съответният период и мониторингов период по съответната програма. Вече имаме няколко предприсъединителни програми, с които показахме, че дори при висока степен на усвояване, накрая, дори и след приключване на програмния период, се оказва, че България поема голяма част от финансовите средства за собствена сметка.

6. Предпоставки за успех въз основа на риска според периода

6.1. При подготовката на програмен период 2014-2020 г. трябва да се отнесем много сериозно, тъй като в момента планираме бъдещето си и трябва да се извърши много обстоен анализ и срещи с бизнеса и потенциалните бенефициенти по програмите и всички мерки да бъдат изготвени в съответствие с цялостната идея и концепция за развитие на България през следващия програмен период.

Най-общо при прилагане на следващия период определението е, че „трябва да бързаме бавно”. Не трябва да избързваме да стартираме веднага, но в предходния период се забавихме доста и изпълнението на някои от оперативните програми закъсня, което неминуемо влияе върху цялостното усвояване на средствата от ЕС.

6.2. Повечето от програмите показаха, че към края на периода са склонни да насочат ресурсите си към новия програмен период, защото е не само по-интересно, а големи и значителни ресурси остават да бъдат усвоявани.

По този начин се подценява настоящата ситуация, която трябва да бъде подложена на обстоен анализ и ресурсите да бъдат използвани за приключване на програмния период, защото изплащането на финансовата помощ всъщност е един от най-важните етапи при усвояване на средствата от ЕС.

6.3. В следващия програмен период 2014-2020 г. трябва да направим планирането по такъв начин, че да съответства на целите, които искаме да постигнем. Всички, които сме работили по европейски средства, знаем, че най-лошото нещо, което може да се случи, е да „пренастройваш програмата си в ход”.

Като пример може да има 300 проектни предложения, постъпили в една програма, и в един момент да се окажем в проверка от страна на Европейската комисия и да се окаже, че изначално по проблеми в съответствието сме допуснали някаква грешка, която изисква корекция на системата, и наличието на тези проекти, които вече са постъпили в управляващите органи, изисква навременно решение, за да не бъдат поставени в условията на това да бъдат недопустими, корекции на нормативна уредба, корекции на условия за подпомагане и т.н. По тази

причина нормативната уредба трябва да бъде изградена по такъв начин, че да съответства максимално на изискванията на общността и да бъде разбираема за бенефициентите.

6.4. Друго нещо, което е много важно в условията на финансова криза, е оперативните програми и въобще управляващите органи по оперативни програми и програми за финансиране с европейски средства да създадат и максимално да се постараят да осигурят гъвкави възможности за финансиране на бенефициентите, като това са различните форми на авансови плащания, да се осигурят възможности отново за междинни плащания, да се използват в максимална степен възможностите на финансов инженеринг и гаранционни фондове. Може да се направи добра стъпка, ако отново, но този път по-ефективно, се използва опитът на държавите-членки с дългогодишен опит.

6.5. Изграждане и осигуряване на непрекъснато подобряване на доверието в потенциалните кандидати за затваряне на най-важната част от кръга в процеса. Това изисква управляващите органи да създадат максимална среда, която да бъде лесно достъпна и разбираема за потенциалните бенефициенти, и да бъдат целенасочени и непроменливи в техните отношения.

6.6. Подчертавам лоша практика, че аз съм специалист, който повече от десет години се занимава с одит и контрол на европейски средства, но въпреки това по една оперативна програма ми беше трудно да открия самия документ Оперативна програма на техния интернет сайт. Наложих ми се да отделя значително време да разглеждам сайта, за да установя местоположението на самата оперативна програма, въпреки множеството препратки. Това е фактор и условие за недобра комуникация с бенефициентите и предполага едно неефективно разбиране впоследствие на това, което трябва да бъде изпълнено като инвестиционно намерение.

Това е възможна предпоставка да бъдем по-ориентирани към бенефициентите и да създадем предпоставки от гледна точка на осигуряване на по-детайлна информация за това как да успеят да направят едно успешно проектно предложение и то да бъде направено по начин, по който след това ще минимизира възможностите от проблеми и установяване на нарушения при съответствие на нормативната уредба на общността.

6.7. Задължителен елемент, който да бъде изграден в новия програмен период, е да се използват създадените предпоставки за хармонизиране на практиките. Бяха създадени различни работни групи, на които различните оперативни програми се събират и обсъждат различни теми и по какъв начин да се решава тяхното изпълнение. Това се отчита като добра практика, тъй като установени проблеми в една институция могат да бъдат проблеми и за друга институция, но просто да не са узряли до този етап и по този начин на ранен етап от изпълнението на дейността на съответното звено, управляващ орган по оперативна програма, могат да бъдат коригирани грешки, които да бъдат фатални впоследствие.

6.8. Анализът на силните и слабите страни е също една възможна предпоставка за подобряване начина на планиране на следващия програмен период. И това беше осигуряване на пълна и лесно достъпна информация.

6.9. Осигуряване на реални мерки за изпълнение на препоръките. Вътрешните одити са един от основните фактори за успешното планиране и реализиране на една програма, тъй като в този процес организацията бива подложена на много проверки от страна на външни проверяващи и одитиращи органи и институции, които често в одитните си доклади и препоръки не са достатъчно ясни и конкретни.

Когато контролен орган издава одитни доклади, се издават различни по стил и начин на изписване препоръки, които са формулирани по общ начин и често могат да не бъдат добре разбрани от ръководителите на съответната организация.

В тази връзка вътрешните одити са много важно звено да бъдат така наречения „преводач“ на езика на организацията, защото те разбират най-добре одиторския стил и език на говорене, който да бъде преведен в рамките на организацията. Примерно препоръка може да бъде подобряване на мерките за контрол в някаква област. На база на констатациите вътрешният одитор може да преведе на езика на организацията да бъде разбран какво точно трябва да бъде предприето за подобряване, за да се избегнат установяване на подобни пропуски и грешки в бъдеще и затова те трябва също да бъдат много отговорни участници в този процес.